

ДЕВЕТА ИНТЕРФАКУЛТЕТСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ПРАВНИХ ФАКУЛТЕТА У САРАЈЕВУ. — Од 24—26 октобра 1960 одржана је у Сарајеву IX интерфакултетска конференција свих правних факултета у нашој земљи. На дневном реду конференције налазила су се следећа питања: реформа наставе на правним факултетима у вези са општим законом о факултетима и универзитетима; вањредно студирање и упис студената без одговарајуће школске спреме.

I. — Најзначајније питање које је конференција претресала, било је питање реформе универзитетских студија предвиђене општим законом о факултетима и универзитетима. Реферат о овом питању поднео је продекан Правног факултета у Сарајеву, проф. др. Стеван Јакшић, а представници појединих факултета су поднели извештаје факултета о ставу у погледу ове реформе.

Из поднесених извештаја као и из дискусије видело се да су факултети после свестраног проучавања (спровођења анкете међу органима и установама, саветовања са представницима многобројних установа и организација, и уопште широке дискусије у разним форумима) заузели став да треба спровести реформу универзитета коју изискује развој наше земље и потребе убрзаног стварања различитих стручњака за привреду и друштвене службе.

На конференцији су изложена различита схватања о начину организовања појединих ступњева наставе, нарочито првог ступња, као и о односу између појединих ступњева. Поставило се питање да ли би неке постојеће више школе могле да послуже као настава првог ступња, или би увођење првог ступња наставе било поверено самим факултетима. Ако би се усвојило ово друго решење, јавила су се три мишљења о начину којим би се она организовала. По једном мишљењу она би се изводила као и досада кроз четири године, али би одређени предмети, који имају нарочитог значаја за поједине службе, били издвојени у групе испитних предмета које би студенти могли да полагају, и полагањем тих предмета би стицали квалификацију за извесне службе. По другом мишљењу, настава првог ступња би била посебан облик наставе који би за две године пружно заокружено знање и на тај начин спремио кадрове који су нашој пракси потребни. По овом мишљењу, на првом ступњу би се предавали предмети који се и данас предају или највећи број њих, само што се не би излагали тако широко као што је то досада чињено. Предавали би се на пример, Основи кривичног права, Основи грађанског права, итд., а у другом ступњу би се ови предмети, поред осталих, проширено излагали. По трећем мишљењу, наставу првог ступња требало би организовати као паралелну наставу поред класичног система наставе која траје четири године.

У погледу организовања наставе трећег ступња истакнуто је да је слична настава и досада на неким факултетима извођена (правни факултети у Београду и Загребу), али да је сад потребно организовати га као посебан и редован облик наставе који ће припремати висококвалификоване стручњаке и на тај начин заокружити систем стварања стручних кадрова. На трећем ступњу било би могуће организовати наставу магистеријума која представља шире теориско и дубље познавање струке, као и увођење у самосталан научни рад, и наставу за специјализацију, тј. специјално изучавање одређених дисциплина у трајању од годину дана. Истакнуто је да не мора постојати на сваком факултету за сваку групу предмета настава трећег ступња, већ да је треба развијати тамо где има највише услова.

Правни факултет у Лубљани је у школској години 1960/61 отпочео наставу на основу нових реформисаних студија. По наставном плану овог факултета постоје три ступња наставе. Први ступањ наставе траје две године. Он је добио значај завршених и заокружених правних студија. Полагањем свих испита првог ступња студент стиче квалификацију за ниже правне службе. Он може или да ступи у службу или да продужи правне студије на другом ступњу без икаквих допунских испита. Први ступањ је, дакле, интегрални део факултета. Други ступањ, који такође траје две године, дели се, почев од треће године, на следеће смерове: правосудни, привредно-правни, управни и друштвено-политички. То је примена начела вертикалне диференцијације. По завршетку другог ступња студент добија диплому правног факултета са ознаком смера, али она га квалификује за све правне службе без обзира на смер.

II. — Извештај Комисије о питањима ванредног студирања поднео је проф. др. Карол Бетваи, продекан Правног факултета у Новом Саду. У извештају, као и у дискусији, истакнуто је да наставу са ванредним студентима треба још шире развијати, нарочито организовањем центара за ванредне студенте где би се одржавала предавања, консултације и вежбе. Требало би да се ова настава у многоме приближи редовном облику наставе.

III. — Извештај Комисије о питању пријемних испита кандидата без одговарајуће школске спреме поднео је проф. др. Божидар Јовановић, продекан Правног факултета у Београду. Извештај Комисије као и дискусија по овом питању показали су тежњу да се, у колико је то могуће, изврши изједначавање и поставе јединствени услови уписа студената без одговарајуће школске спреме на свим правним факултетима у земљи, да се полагају исти предмети (један општи писмени испит и усмено 4 предмета: Историја, Географија, Основи државног и друштвеног уређења и Основи филозофије), да програми ових предмета одговарају програмима средњих школа и др.

Конференција је на завршетку рада једногласно усвојила следећу резолуцију:

„Девета интерфакултетска конференција правних факултета у Југославији, одржана у Сарајеву 24, 25 и 26 октобра 1960, ради даљег спровођења препоруке Савезне народне скупштине и одредаба општег закона о факултетима и универзитетима, размотривши свестрано проблеме реформе наставе на правним факултетима а посебно питање увођења тростепене наставе, констатује:

„1. — Да су правни факултети у земљи учинили знатне напоре не само у спровођењу поменуте препоруке СНС него и у увођењу у живот оних битних одредаба општег закона о факултетима и универзитетима, који треба да што брже осигурају нашој друштвеној заједници пријекно потребне висококвалификоване квалитетне кадрове различитих профила и степена стручности,

„2. — да су сви правни факултети у својим органима управљања приступили темељном проучавању увођења првостепене наставе, а неки су заузели и одређен став у том погледу (Правни факултет у Скопљу), или су већ приступили организовању и извођењу такве наставе (Правни факултет у Лубљани),

„3. — да су правни факултети исто тако предузели одговарајуће мјере за увођење наставе трећег ступња а да су неки већ и организовали такву наставу (Правни факултет у Београду и Загребу).

„4. — да су сви правни факултети предузели низ ефикасних мјера у циљу унапређења ванредног студирања као једног од облика нормалне наставе а неки су већ и организовали посебну наставу кроз паралелне курсеве и путем центара за ванредно студирање,

„5. — да су мјере спровођене ради омогућавања кандидатима без школске спреме да се упишу на правни факултет дале позитивне резултате, али услови за упис ових кандидата нису уједначени.

„На основу изложених констатација, Конференција предлаже и препоручује свим правним факултетима:

„1. — да наставе што интензивније са систематским, свестраним и студиозним проучавањем узођења и обликовања првог ступња наставе на основу даљег прикупљања документарне грађе и имајући стално пред очима потребе наше друштвене заједнице за већим бројем правних стручњака разних профила и степена стручности с тим да настоје да тај посао заврше до краја зимског семестра школске године 1960/61,

„2. — да Стални секретаријат међуфакултетске сарадње правних факултета организује сталну размјену документације и узајамно обавјештавање као и савјетовања представника факултета о свим мјерама које поједини факултети предузимају или намјеравају предузети у вези са увођењем тростепене наставе и усмјеравања,

„3. — да настоје да што пре организују наставу трећег ступња. При томе ваља тежити да се, оади економичности и што вишег нивоа те наставе, створе заједнички међуфакултетски центри за наставу трећег степена. Стални секретаријат међуфакултетске сарадње правних факултета требало би да у том циљу организује међукатедарске састанке,

„4. — да уведу сталну наставу за ванредне студенте, која би се изводила како у седишту факултета тако и у центрима где они буду организовани. При организовању и извођењу ове наставе факултети треба да одржавају одговарајуће везе и остварују сарадњу са заинтересованим органима, установама и организацијама,

„5. — да приступе утврђивању услова под којима изразито вриједни и способни студенти могу да се у циљу бржег завршавања студија користе повластицама посебног испитног режима,

„6. — да Стални секретаријат међуфакултетске сарадње правних факултета предузме кораке ради уједначавања услова под којима кандидати без одговарајуће школске спреме полажу пријемни испит (питање одговарајуће радне поаксе и искуства, писменог испита, броја предмета и њихових програма),

„7. — да приликом разматрања и рјешавања поменutih питања објезде сарадњу организација Савеза студената правних факултета. Исто тако да сарађују са одговарајућим стручним удружењима.

Замашност препоручених и других мјера за спровођење реформе наставе на правним факултетима захтјева истовремено рјешавање многих кадровских проблема као и ангажовање знатних материјалних средстава. Интерфакултетска конференција указује на потребу да се сви факултети и мјеродавни фактори заложу у реализацији тих мјера.

Конференција је усвојила предлог да се следећа интерфакултетска конференција одржи у Скопљу.

По завршетку рада била је организована посета предузећу „Тито“ у Вошоћу.

С. П.

РАД КАТЕДРЕ ЗА ГРАЂАНСКО ПРАВО. — Катедра је у току школске године одржала девет седница на којима су се, било на тражење надлежних факултетских органа или на иницијативу саме Катедре, расправљала следећа питања: настава на општем и докторандским курсевима, наставни програми предмета III и IV године, потребе Катедре за новим кадровима и новим просторијама, путовање чланова Катедре у иностранство, питање вежби, давање мишљења о стручним квалитетима кандидата за додељивање

вање стипендије за постдипломске студије, предлагање за награду радова приспелих поводом 29 новембра 1959, одређивање тема за наградни конкурс за 29 новембар 1960 и сл.

Као и ранијих година, настава на општем курсу из предмета Катедре била је организована на основу плана који је утврђен крајем претходне школске године. Настава је у току целе школске године обављана редовно и без застоја на свим предметима. Из предмета Породично право једно време је због великог броја слушалаца држана паралелна настава.

Студентима са заосталим испитима и ванредним студентима пружена је значајна помоћ организовањем предиспитних вежби из Грађанског права I део, Облигационог права и Породичног права.

Поред наставе на Општем курсу у току школске 1959/60 године били су организовани и курсеви за докторанде.

Катедра је значајну пажњу посветила наставним програмима III и IV године. За предмете који су уведени Статутом факултета из 1959 први пут су утврђени наставни програми, а такође су са наставним програмима ових предмета извршена усклађивања програма предмета који су постојали пре 1959 године.

У оквиру Катедре радио је Општи семинар који је претресао одабране случајеве из наше судске праксе. Општим семинаром за Грађанско право руководио је шеф Катедре проф. др М. Констатиновић.

Из предмета Катедре изашли су следећи уџбеници у овој школској години: „Наследно право ФНРЈ“, III издање од проф. др Борислава Благојевића, и скрипта „Грађанско право — Општи део“ од др М. Ступара.

РАД КАТЕДРЕ КРИВИЧНОГ ПРАВА И КРИМИНОЛОШКОГ ИНСТИТУТА. — У току 1959/60 школске године Катедра је поред решавања текућих и других питања, разматрала и питање перспективног плана свог научно-истраживачког рада кроз рад Криминолошког института Правног факултета, па је у том циљу учествовала у разради програма овога рада, као и осталим припремама које су биле потребне за организовање научно-истраживачког рада за период до 1965.

Рад у Криминолошком институту развијао се углавном у области криминалистике и имао је претежно наставни карактер. Настава и вежбе извођене су од стране факултетских наставника и стручњака из праксе. Истовремено је радио и течај криминалистичке фотографије у лабораторији Института. У току наставе студенти су у два маха посетили Криминалистичко-техничку централу ДСУП-а НР Србије где су се упознали са радом ове установе. Поред овога организована је и посета Казнено-поправном дому у Пожаревцу.

У погледу научно истраживачког рада Институт је у сарадњи са члановима Катедре кривичног права разрадио програм научно истраживачког рада за период до 1965 у оквиру следећих тема: 1. Криминалитет у привреди у НР Србији; 2. Поврат код имовинских кривичних дела; 3. Криминалитет малолетника у великим градовима и индустријским подручјима НР Србије; 4. Докази у кривичном поступку.

Катедра је у овој школској години организовала три течаја за припрему доктората.

Састанци Општег семинара Катедре одржавани су редовно у току целе школске године.

За време одржавања VIII Интерфакултетске конференције правних факултета одржан је и један интеркатедарски састанак.

РАД КАТЕДРЕ ЗА ПОЛИТИЧКЕ НАУКЕ. — У току школске 1959/60 године Катедра је одржала 9 састанака. Поред низа проблема које је Катедра разматрала и решавала на тим састанцима — организација редовног и специјалног курса, кадровска питања, рад студентских група, итд. — највећи број састанака био је посвећен дискусији о наставним програмима по новом наставном плану. Тако су на основу дискусије дефинитивно утврђени и предати надлежној комисији следећи програми: Комунални систем и комунална политика, Јавна управа, Социјална политика, Савремени социјализам, Социјална патологија, Теорија државе, Упоредно уставно право, Социологија породице, Социологија насеља, Социологија рада и Социјална психологија.

У оквиру редовне наставе на предметима које Катедра обухвата одржавани су семинари односно вежбе. Поред обавезних вежби одржаване су и добровољне вежбе. Семинари појединих предмета у оквиру редовне наставе били су врло развијени и потврдили су своју вредност као једна од веома корисних и погодних форми рада са студентима.

У оквиру Општег семинара Катедре редовно су држани посебни састанци на појединим предметима (Управно право, Радно право) са стручњацима из праксе и уз учешће студената и других.

Докторандски курс је редовно одржаван у облику предавања, односно консултација и семинара.

Поједини чланови Катедре су држали предавања односно циклусе предавања у земљи и иностранству. Они су исто тако учествовали и на конгресима и конференцијама у земљи и иностранству, путем реферата, дискусија и сл.

Полазећи од чињенице да се пред факултетом као и пред Катедру постављају велики задаци с обзиром на увођење III циклуса и других последипломских студија, Катедра је дала иницијативу за унапређење појединих мањих наставника.

РАД КАТЕДРЕ ЗА ИСТОРИЈУ ДРЖАВЕ И ПРАВА. — У току школске 1959/60 године Катедра је одржала девет састанака и један међукатедарски састанак у оквиру VIII Интерфакултетске конференције.

Помоћни облик наставе биле су обавезне вежбе. Ова форма рада показала се као корисна иако још увек има недостатака који би се могли избећи. Уочи јунског испитног рока уведене су вежбе за ванредне студенте које су биле успешније него вежбе са редовним студентима.

У складу са ранијим одлукама факултетских органа идуће школске године уводи се нов предмет на IV години — Историја политичких и правних институција старе Југославије. На седницама катедре дискутован је и усвојен наставни програм тога предмета и као предавач одређена др Ружица Гузина.

У оквиру VIII Интерфакултетске конференције правних факултета одржана је међукатедарска седница катедри за Историју државе и права.

РАД КАТЕДРЕ ЗА МЕЂУНАРОДНО ПРАВО И МЕЂУНАРОДНЕ ОДНОСЕ И ИНСТИТУТА ЗА МЕЂУНАРОДНЕ СТУДИЈЕ. — У школској 1959/60 години одржано је укупно 16 седница Катедре на којима су расправљана питања наставе на општем и докторандском течају, наставног програма за предмет Међународне организације и Међународни односи, избор наставног и новог помоћног наставног особља, индивидуалног рада са докторандима и друга.

Поред редовне наставе, одржана је у току II семестра и ванредна за студенте са заосталим испитима као и консултације за ванредне студенте.

Докторандским течајем руководио је проф. Милош Радојковић уз повремену помоћ и сарадњу др Милана Марковића. Група последипломаца и

докторанада радила је на изради студијског пројекта за колективни рад: Надлежност међународног суда правде. Радом ове групе руководили су проф. Божидар Јовановић и др Милац Марковић.

Рад Института за међународне студије био је у току 1959/60 године, као и ранијих година, двојаког карактера: наставно-педагошки и научно-истраживачки.

У раду Института предвиђа се приступање проучавању правних видова коришћења нуклеарне енергије у мирољубиве сврхе, а затим и питања која су од великог значаја за нашу земљу као што су например проблеми у вези са заштитом мањина у Југославији као питања у вези са пловидбом на Дунав.

РАД КАТЕДРЕ ЕКОНОМСКИХ НАУКА. — Поред редовне наставе одржавана је током читаве школске године допунска настава за студенте са заосталим испитима и то у зимском семестру из Политичке економије, Политичке економије II и Науке о финансијама, а у летњем семестру и из Економске политике.

У току школске 1959/60 године врло је широко коришћење могућности непосредних контаката и дискусије наставника и асистената са студентима, што се показало као погодна форма за проверу знања и методу учења, као и за пружање подршке и помоћи оним студентима који су у својим студијама желели да пређу преко минимума предвиђеног за спремање испита из појединих предмета.

Рад на докторском курсу настављен је и ове године, ма да је број пријављених кандидата био нешто мањи него претходне године.

Доношењем новог Статута факултета било је потребно услагласити наставне програме постојећег предмета на III и IV години као и израдити програме за нове економске предмете.

У току школске 1959/60 године издат је други део скрипата из Економске политике и други и трећи део скрипата Науке о финансијама, тако да сада студенти имају комплетан материјал за спремање испита из тих предмета. У предмету Политичка економија извршене су извесне измене у одређивању материјала за припрему испита, а штампана су нова питања која омогућавају студентима да обрате пажњу на најважније проблеме од чијег разумевања зависи савлађивање испитне материје.

У погледу међукатедарске сарадње забележена је у прошлој години жива активност у којој су учествовали сви чланови Катедре. Приликом последње интерфакултетске конференције правних факултета у Београду одржан је интеркатедарски састанак чланова економских катедара свих правних факултета. — Поред сарадње са економским катедрама на другим правним факултетима, чланови катедре учествовали су у раду многих других органа и установа, Савезу друштва економиста, Института друштвених наука, Института за међународну политику и привреду и др.

ОДБРАНЕ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ. — Александар Фира, сарадник Историског архива Покрајинског комитета СКС, одбранио је 9 јула 1960 своју докторску дисертацију „Видовдански устав“.

Владан Станковић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 7 децембра 1960 своју докторску дисертацију „Законска обавеза издржавања у југословенском праву“.

Мирко Мирковић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 27 децембра 1960 своју докторску дисертацију „Правни положај српске цркве под турском влашћу (1459—1766 г.)“.

Стеван Врачар, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 30 децембра 1960 своју докторску дисертацију „Социјална садржина функције државног поретка“.